

SPOLUPRÁCE LESNÍCH PEDAGOGŮ NAPŘÍČ ORGANIZACEMI

Anketa LP

V rámci lesnického a mysliveckého veletrhu SILVA REGINA, který se konal ve dnech 8.–12. dubna 2018, probíhal na první galerii v Pavilonu Z program lesní pedagogiky, na kterém se spolupodílelo deset lesnických organizací (MZe, Lesy ČR, VLS ČR, ÚHÚL, Lesy hl. města Prahy, SVOL, FLD ČZU v Praze, Střední lesnická škola Hranice, Střední lesnická škola Žlutice, ČLS a Ostravské městské lesy). Dětem se v rámci celé akce věnovalo na dvacet lesních pedagogů. Organizovaného programu v délce 1–2 hodiny se během pěti dnů zúčastnilo zhruba 500 dětí z prvních stupňů brněnských základních škol a jedna brněnská školní družina. V průběhu veletrhu se programu lesní pedagogiky zúčastnilo nejrůznějších aktivit na 2 000 dětí.

Jak spoluvytvořený program hodnotí samotní lesní pedagogové a jak spolupráce mezi jednotlivými organizacemi funguje, jsme se zeptali vybraných zástupců zúčastněných organizací.

- 1. Jak hodnotíte vytvořený program lesní pedagogiky pro děti, který probíhal po dobu konání veletrhu SILVA REGINA? Co nového se měly děti možnost naučit a jak jim to šlo? Zaskočila vás od dětí nějaká otázka týkající se lesnictví?**
- 2. V rámci pracovní skupiny, která má za cíl přípravu jednotného postupu lesní pedagogiky v ČR, ustanovené v roce 2007 Ministerstvem zemědělství, je důležitá především spolupráce mezi dvanácti organizacemi, které pracovní skupinu tvoří. Jak taková spolupráce z vašeho pohledu funguje a co vám z profesního hlediska přináší / může přinášet?**
- 3. V jakých konkrétních aktivitách se organizace, kterou zastupujete, podílí na spolupráci lesních pedagogů?**

ING. LUKÁŠ ŠRÁMEK (ÚHÚL)

1. Vytvořený program hodnotím jako velice zdařilý. Program byl veden ve stejném duchu jako v předchozích úspěšných ročnících. Na každém stanovišti, kterých bylo celkem pět, byla ukázka určitého pracovního úkonu v lesním hospodářství.

Děti se dozvěděly a hlavně si vyzkoušely, jak funguje přibližování dříví lanovkou. S výškoměrem si změřily výšky ukázkových stromů. Zasadily si sazenici smrku do květináče. Přiřazovaly dobu rozkladu k různým věcem („odpadu“), které lesníci nacházejí dnes a denně volně se povalující v lesích, a poznávaly různé dřevokazné houby a hmyzí škůdce. Na závěr se dozvěděly, jak se mají zachovat, když potkají v přírodě ležet osamocené srnče, a dostaly krásné papírové lesnické klobouky a drobné dárečky.

K poslední otázce. Nezaskočil mě žádný konkrétní dotaz, spíše mě velmi mile překvapily hlubší znalosti některých dětí. O to více, když mi řekly, že si vše pamatují z jiných akcí lesní pedagogiky.

2. Z mého pohledu tato spolupráce funguje velmi dobře. Většina z organiza-

cí tvořících pracovních skupin má sice vlastní pohled a pravidla lesní pedagogiky, ale když spolupracují, již teď mají za sebou vidět samé úspěšné akce, např. programy na veletrzích, semináře pro lesní pedagogy, koordinace akce týdne lesů nebo velmi úspěšný 12. Evropský kongres lesní pedagogiky. Dále se konají různé společné programy v lesích, při kterých zve ke spolupráci jedna organizace druhou. Sdílíme navzájem pracovní materiály a další.

3. Ústav pro hospodářskou úpravu lesů přímo koordinuje výše zmíněnou pracovní skupinu a spravuje web pro lesní pedagogy. Dále se podílí na organizaci programů lesní pedagogiky na lesnických a mysliveckých výstavách a veletrzích a koordinovala organizaci 12. Evropského kongresu lesní pedagogiky.

ING. PETRA PACKOVÁ (LESY ČR)

1. Letošní program lesní pedagogiky se zaměřil na pět důležitých odvětví či profesí, se kterými se můžeme v lesnictví potažmo v lese setkat. Žáci navštívili školkařský provoz, zabývali se ochranou lesa, zjišťovali, jaké povinnosti řeší vlastníci lesa a co je náplní práce taxátora či těžaře. Děti si mohly vyzkoušet lanovku na přibližování dřeva a zjistily, jakou výbavu musí mít těžař a jak vlastně funguje motorová pila. Ve školkách se dozvěděly o přípravě sadebního materiálu pro zalesňování, rozdílch mezi proutem a krytokořennou sazenicí, jaký je rozdíl mezi semenáčkem a sazenicí a že těm velkým se říká poloodrostek a odrostek, a samy si zasadily smrček do květináčku, který si odnesly s sebou domů. V roli taxátora měřily délky, výšky stromů, na modelu zjistily, jak je velký kubík dřeva, v roli ochranáře se seznámily s lapačem a jeho využitím a podívaly se, jak vypadá kůrovec, o kterém toho hodně slyšely, ale vlastně jej nikdy neviděly. Seznámily se také s klikorohem a pomocí frotáže kůry na ně vytvořily past, která se šikovným trikem proměnila na apartní kabelku, v níž si mohly odnést obrázky dalších hmyzích škůdců.

2. Spolupráce mezi lesními pedagogy funguje skvěle a vždy fungovala, jsme tu zkrátka pro děti a cíl je jasný. Předat jim něco málo znalostí, dovedností a kus lásky a našeho vztahu k lesu. Úžasné bylo, pro mě jako lesního pedagoga, načerpat novou inspiraci a skvělé nápady od kolegů.

3. Pravidelně pořádáme setkání lesních pedagogů Jihomoravského kraje, která mají sloužit jako platforma pro výměnu nejen informací, ale i nápadů. Společnými silami zajišťujeme místní kola lesnické soutěže YPEF a dále se svorně účastníme Dnu Země, který je pořádán Lipkou pro širokou brněnskou i mimobrněnskou veřejnost.

PETRA MADĚRYČOVÁ (SLŠ HRANICE)

1. Program lesní pedagogiky na veletrhu SILVA REGINA byl opravdu bohatý. Děti měly možnost se něco nového dozvědět třeba o klikorohu borovém a jeho bionomii. Pro hravé děti bylo přichystáno lesnické sudoku, pro ty tvořivé zase přesazování sazenic a pro ty zvědavé byla přichystána ukázka lanovky nebo měření šířky a výšky stromu. Děti byly pozorné a s radostí se zapojovaly do všech aktivit. Největší odměnou pro nás lesní pedagogy bylo, když od nás děti odcházely spokojené a s papírovým kloboukem na hlavě.

2. Spolupráce přináší vzájemné obohacování, tříbení názorů, podporu napříč lesnickými subjekty, omezení tříštění sil. Každá organizace má svou strategii, jak oslovovat veřejnost, ale cíl je společný: vzbuzovat zájem o les, pravdivě o něm informovat, vysvětlovat, jak je pro společnost důležitý a jakou roli v jeho obnově a pokračování hrají lesníci.

3. Naše střední lesnická škola je v oblasti lesní pedagogiky především metodickou institucí. Provádíme kurzy lesní pedagogiky, vytváříme metodické materiály. Přípravujeme na dráhu lesního pedagoga naše žáky. V Olomouckém kraji spolupracujeme s řadou lesnických subjektů především na oslavách lesa na Floře, při jejichž přípravě se pravidelně setkáváme. Vyměňujeme si zkušenosti také s lesnickou školou v Rakousku. Poskytujeme lesním pedagogům sbírkové materiály. Máme pravidelné kontakty s lesními pedagogy z celé republiky, se kterými se podílíme na různých projektech. Podíleli jsme se na řadě materiálů, které vydává ÚHUL. Spolupracujeme ale také s environmentálními organizacemi, například s Klubem ekologické výchovy. V naší škole probíhají místní a regionální kola soutěže YPEF, náš kolega je národním koordinátorem soutěže odpovědným za průběh a členem evropské soutěžní komise.

BC. MARTINA KLEVAROVÁ (VLS ČR)

1. S dětmi se v průběhu celého roku potkávám pravidelně, tudíž vím, jak důležité je napravovat některé rádobry pravdy o fungování českého lesnictví. Setkávám se s tím, že některá media, rodiče a bohužel i učitelé občas poskytují naší mládeži zkreslené informace, proto jsem ráda, že mohu spolu s kolegy tyto mýlky vyvracet a uvádět je na pravou míru. Atmosféra největšího lesnického veletrhu strhne každého návštěvníka a hezké prostředí na první galerii, kde se lesní pedagogika prezentovala jako malé zákoutí lesa, lákalo nejen děti, ale i dospělé.

Lesní pedagogové VLS ČR ukázali dětem lesní těžbu a lanovkové přibližování dřeva. Děti se zde dozvěděly, jaké pomůcky potřebuje ke své práci těžař, mohly si je osahat, potěškat a vyzkoušet si, jak fungují. Nakonec jednoho takového dřevorubce oblékly a přichystaly do práce. Velkým lákadlem byl model lanovky. Děti poznaly na vlastní kůži systém fungování kladky a zamýšlely se i nad tím, kde je vhodné tento způsob přibližování použít. Překvapivě se na lanovku chodili ptát i dospělí návštěvníci veletrhu.

MGR. JAN KOBR (VLS ČR)

2. Každá organizace má v pracovní skupině svého zástupce, tzn. dvanáct lidí, dvanáct názorů a pohledů na společnou věc.

Jednání jsou často plná velmi inspirativních nápadů, vzájemných výměn zkušeností a sdílení úspěchů nebo i neúspěchů na poli lesní pedagogiky. To vše mi pomáhá při plánování aktivit lesní pedagogiky našeho podniku. Osobně jsem velmi rád, že se mohu prostřednictvím pracovní skupiny podílet na vývoji a směřování lesní pedagogiky v České republice. Pevně věřím, že i když každý „kope“ za svého chlebobdárce, je naším společným zájmem dostat děti do lesa a představit jim ho z lesnického pohledu.

3. Vojenské lesy a statky ČR, s.p., se aktivně podílí na všech aktivitách vzešlých z jednání a dohod v pracovní skupině. A to nejen personálním zabezpečením společných programů lesní pedagogiky, jak tomu je např. na výstavách SILVA REGINA či Natura Viva, sdílením vzdělávacích a výukových pomůcek a materiálů či jejich přípravou na dohodnutá témata, ale také nabídkou konferenčních a ubytovacích prostor pro semináře a jiné společné aktivity lesní pedagogiky.

ING. VÁCLAV NEJMAN
(LESY HL. MĚSTA PRAHY)

1. Program lesní pedagogiky na veletrhu SILVA REGINA, který společně vytvářely lesnické organizace, opět nabídl

něco nového a posunul pomyslnou latku výše. Stanoviště lesní pedagogiky podhalila malým i velkým návštěvníkům zákulisí lesnického řemesla a české přírody i z méně známého pohledu. Účastníci programu měli možnost i v omezeném prostoru výstavní plochy zjistit, jak například funguje lanovka na vyklizení dřeva. Překvapené reakce dětí pak přicházely ze stanoviště, které se zabývalo délkou rozkladu odpadu v přírodě, kde na názorné instalaci určovaly dobu rozkladu jednotlivých materiálů. Dalším velkým překvapením pro děti bylo, že i les někomu patří a platí v něm pravidla, která musí návštěvníci lesa dodržovat.

2. Spolupráce mezi organizacemi, které zajišťují lesní pedagogiku, je velmi důležitá. Umožňuje výměnu zkušeností a jednotné směřování lesní pedagogiky. Od roku 2007, kdy byla zřízena již zmíněná pracovní skupina, lesní pedagogika v ČR ušla velký kus cesty, který by bez jednotného koordinačního orgánu nikdy nezvládla. Velký přínos pro všechny lesní pedagogy je zejména pořádání odborných seminářů. Zde čerpají lesní pedagogové inspiraci a dochází mezi nimi k velmi cenné výměně nápadů, zkušeností a pomůcek.

3. Naše organizace Lesy hl. m. Prahy se zabývá lesní pedagogikou již od roku 2008. V současnosti během roku zajišťujeme na území hlavního města na 1 000 aktivit s účastí 65 000 návštěvníků. Množství aktivit a účastníků jsou dány vysokou koncentrací obyvatel a orientací Pražanů, zvláště dětí, na otázky spojené s životním prostředím. Při realizaci těchto aktivit využíváme velmi často studenty, kteří studují lesnické obory na České zemědělské univerzitě v Praze. U nás získávají velmi cennou praxi při práci s veřejností, kterou pak následně po ukončení studia využívají při zaměstnání v lesnických organizacích. Mnozí z nich pokračují v práci lesních pedagogů u svých nových zaměstnavatelů. Nabízíme i odbornou praxi pro studenty ze středních lesnických škol. V rámci spolupráce mezi lesními pedagogy se podílíme na přípravě nových aktivit a pomůcek. Například dnes již tradiční akce Do lesa s lesníkem, která se realizuje v různých částech republiky, má své počátky a kořeny právě u Lesů hl. m. Prahy. Výsledkem spolupráce našich lesních pedagogů je expozice a program na již zmíněném veletrhu SILVA REGINA nebo také podíl na přípravě letošního česko-slovenského

lesnického tábora, který vzniká ve spolupráci s lesními pedagogy ze Slovenska.

BC. PAVEL KOTALA
(OSTRAVSKÉ MĚSTSKÉ LESY)

1. Program byl připraven velmi kvalitně a poutavě a tak ho i hodnotím. Dalo se to nakonec vyčíst i z výrazů a vyprávění dětí, které stíhaly dění na společném programu lesních pedagogů všech zapojených organizací nadšeně komentovat. Opět mě zaujala ta dětská bezprostřednost. Děti měly možnost vyzkoušet si, jak pracuje lanovka, prohlédnout si lýkožrouta smrkového, dozvědět se o dřevokazných houbách a myslím, že je také zaujala práce s průměrkou nebo měření výšky stromu. Po absolvování celé stezky měly dobré povědomí o tom, co se v lese může a co ne. Jako návštěvníci a také jako samotní vlastníci lesa.

2. Spolupráci mezi dvanácti organizacemi pracovní skupiny hodnotím pozitivně a věřím, že mnohdy musí být velmi náročné dojít ke společnému závěru. Mé osobní poděkování určitě patří SVOL, jehož jsme členem, zvláště pak paní Marii Růžkové, která se podílela na spoluvytváření společného stanoviště pro doprovodný program lesní pedagogiky.

3. Zastupuji společnost Ostravské městské lesy a zeleň, s.r.o., a ta byla první v České republice, které se podařilo založit „lesní školu“ a aktivně se věnovat dětem základních škol v rámci aktivit lesní pedagogiky. Lesní škola funguje od roku 2003. Během dalších let jsme rozšířili své zaměření také na programy pro seniory, návštěvníky s handicapem a další pravidelné akce pro veřejnost. V rámci SVOL máme možnost podílet se na přípravě nových aktivit lesní pedagogiky, pracovních listů nebo plakátů, které jsou dále k dispozici ostatním aktivním členům SVOL.

*Děkuji za odpovědi (24. 4. 2018),
Tereza Malčánková*

TIPY NA AKTIVITY PRO LESNÍ PEDAGOGY

Květnová vycházka do lesa

Jaro je již v plném proudu. Les začíná hrát všemi barvami. Rozkvétají stromy a různé byliny, sází se stromky, rodí se mláďata, stromy sílí a je to i nejpříznivější doba pro lesní pedagogiku.

vací zbarvení mládat. Cílem je také vysvětlit jim, že zdánlivě opuštěná mláďata si tam jejich matka jen odložila a vrátí se k nim a my je nesmíme odnášet ani na ně sahat, abychom na nich nezanechali pachovou stopu.

KIMOVKA

Pomůcky: šátek, přírodniny z okolí
Lesní pedagog ukryje pod šátek deset přírodnin. Na 30 vteřin šátek odkryje. Děti si musí zapamatovat co nejvíce přírodnin a poté je najít a přinést z okolí.

OPLOCENKA

Vytvoříme dvě skupiny, jedna skupina spojí ruce a vytvoří kroužek (oplocenku). Z druhé skupiny se vybere jeden člen, který bude představovat sazenici uprostřed oplocenky. Ostatní členové z druhé skupiny představují zvěř, která se snaží dostat do oplocenky. Skupina v roli oplocenky se snaží zabránit vstupu zvěře dovnitř. Při této hře vysvětlíme význam oplocenek v lese a můžeme také přidat rozdíl mezi oplocenkou a lesní školkou.e.

HRA NA KŮROVCE

Pomůcky: záslepky na oči, kartičky na zavěšení na krk s obrázky stromů, kůrovci a lapačů
Po představení bionomie kůrovce vysvětlíme, že se kůrovci dorozumívají pomocí vůně, my si vůni nahradíme tleskáním. Ze

skupiny vybereme 2–3 „kůrovce“, kterým dáme záslepky na oči. Ostatní představují stromy, které budou tleskat. Mezi stromy označíme dvě děti jako „lapače“, které budou tleskat stejně jako stromy. Kůrovci se snaží pomocí sluchu najít a napadnout některý ze stromů. Po nalezení se podívají, zda skončili v lapači, nebo napadli strom.

KDE MÁŠ MAMINKU?

Pomůcky: větší obrázky mládat
Připravíme si obrázky mládat, které ukryjeme v trávě. Děti postavíme do řady a vytvoříme rojnice několik metrů od schovaných obrázků. Postupně se přibližujeme. Když si některé z dětí něčeho všimne, zvedne ruku a jde místo prozkoumat, pokud se zmýlilo, vrací se zpět na začátek. Při této aktivitě si děti uvědomují masko-

